

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu
se primesc. Manuscrise
nu se retrimit.
INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf.
Max. Augenthaler & Emeric Lasser.
Heinrich Schalek. Rudolf Wess.
A. Oppels Nachf. Anton Oppelik.
In Budapesta: A. V. Goldbar-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Maroly & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o colônă 6 cr.
și 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tarifar și învoială.
RECLAME pe pagina a 3.a o
seriă 10 cr. sêu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L L X I .

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șese luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șese
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la tôte ofi-
cile postale din întru și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, etajiu
I.: Pe un an 10 fl., pe șese
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un esemplar 5 cr.
v. a. sêu 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 82.

Brașov, Mercuri 15 (27) Aprilie

1898.

Urmările complicității.

II.

Nu putem să trecem cu vederea
nici partea a doua a mărturisirilor
organului de frunte al stângei es-
treme maghiare, ce am indicat-o în
revista de ieri, căci sunt prea inte-
resante. Din punctul de privire, din
care au fost făcute, aceste mărturi-
siri ilustrează mai nimerit și mai ade-
vărat strimțoarea, în care a ajuns opo-
sițiunea maghiară, decât tôte discursu-
rile, ce s'au ținut timp de 10 zile
în camera cu ocazia dezbaterii ge-
nerale asupra proiectului relativ la
întregirea veniturilor preoțesci.

După ce arată cum, de frica na-
ționalităților și acum în urmă și de
frica socialiștilor, a fost atacată pe
tôtă linia și libertatea Maghiarilor,
și după ce mai afirmă, că cu tôte
violările de lege, volnicile și restrin-
gerile libertății pressei și de întru-
nire, nu s'a ajuns scopul dorit, „na-
ționalitățile fiind mai ostile Maghia-
rilor decât înainte cu 30 de ani“ —
și socialiștii continuând lucrarea lor
de subminare, „Egyetértés“ esclamă:

„Ar fi fost cu mult mai cuminte
a lăsa ca Românii să între în ca-
mera deputaților. Acolo ar fi putut
să-și desfășure franc dorințele și plân-
gerile lor. Și aș ar fi mult mai
practic de a oferi socialiștilor prin
introducerea votului universal posi-
bilitatea ca să ia parte la legislația.
S'a făcut această și în altă parte (vrea
să dăcă în Austria) — și totuși pe-
riculul este mai mic, decât cel ce
se conjură la noi“.

În loc de a face această însă,
guvernul, dăce fôia amintită, vrea
prin proiectul de lege al congruei
să câștige putere și mai mare tot
sub pretext, că naționalitățile tre-
buie ținute în frâu. Până acum bi-
serica a fost un loc sfânt, care era
scutit de ingerințele guvernului. După
noul proiect însă, guvernul câștigă
influență asupra preotului, așader și
asupra amvonului. Numai acel preot
va primi ajutorul de stat, care va
sta în grația guvernului.

„Se dăce, că acesta nu pôte fi
alt-fel. Popa valah nu va mai agita
în contra statului ungar, decât va
sci, că i-se va retrage ajutorul: dăr
totuși nu va fi așa, dăce „Egyet.“
Numai cei mai fricoși se vor spăria.
Acestia vor deveni corteșii partidei
guvernului și vor agita în contra
ori-cărei mișcări opoziționale. Partea
cea mai mare însă, va așta și de
aici încolo în contra maghiarismu-
lui, numai că o va face în secret...“

Luând în apărare apoi pe preo-
ții protestanți, pe cei maghiari să
înțelege, dăcând, că ei vor primi un
ajutor mai mic decât preoții orien-
tali, fiind-că o mare parte a lor are
deja minimul venitului ce să cere,
continuă ast-fel:

„Agitațiune dușmană statului
este un concept foarte larg. Guver-
nul e prea apiecat întotdeauna, de a
vedea un agitator dușman statului
în fiă-cine, care agităz în contra lui,
adecă a guvernului. În chipuți-vă

numai situația sërmanului preot, pe
care fișpanul îl admoniază de a în-
ceta să facă opoziția și de a sprin-
jini candidatul guvernului. Căți vor
resista ôre acestei admoniări? Căci
fișpanul va fi tot-odată acuzator,
judecător și executor în una și
aceeași persoană! Și nu numai unul
dintre preoții calvini neaoși Ma-
ghiarî va avé în curênd să esperieze,
că paragraful, ce sună despre agita-
ția dușmană statului, nu a fost in-
ventat numai pentru popii valahi.
Totdeauna am fost de părere, că ti-
rănia de partidă este mai respin-
gătoare, mai nesuferită și mai asu-
pritoare chiar decât absolutismul...“

Idea fundamentală a acestor es-
punerî ale fôiei opoziționale maghiare
este așa-dără, că sistemul de prigo-
nire și de asuprire practicat de 30
de ani față cu Românii și cu cele-
lalte naționalități nemaghiare și sus-
ținut de fapt, mai pe față, mai în
tăcere, de cătră opoziția maghiară, a
compromis și amenință acum în mo-
dul cel mai grav și libertatea aceș-
tea.

Dăca așa este, atunci de ce nu
se reculege odată opoziția maghiară,
de ce tace când vede, că fișpanii și
solgăbirii împedecă acum cu forța
pe Românii de a ține până și adu-
nări electorale?

„Egyetértés“ susține, că anume
s'a adus o lege electorală nedreptă
și intolerantă, și că anume s'a abu-
sat și de această lege chiar numai
ca să nu pôtă întra nici un singur
naționalist român în dietă. Mame-
lucul lui Banffy din dietă, Werner,
a constatat, la rëndul lui, că Ro-
mânii n'au nici un reprezentant în
dietă.

Ei bine, decât fôiei kossuthiste
i-se pare că rêu cel mai mic ar fi
să între căți-va ultraiști valahi în
dietă, de ce cei din stânga extremă
nu protesteză în contra acelei pro-
cederî a guvernului, care confiscă
simplu dreptul electoral al Româ-
nilor?

Una din două. Ori vor să apere
bazele libertății în Ungaria, ori nu.
Dăcă da atunci facă-și datoria pe
deplin; decât însă nu, atunci de ce
se mai tânguesc, când Banffy îi
stringe și pe ei în curele?

Sinodul arhidieceșan din Sibiu s'a
deschis alaltăeri, Duminecă, prin Escelența
Sa părintele Metropolit Miron Romanul,
care în discursul de deschidere a accentuat
importanța sinodalității în fața greutăților,
la carî e espusă biserică în nisuițele ei
spre cultură, virtute și moralitate. A ur-
mat apoi constituirea, fiind aleși ca notari
d-nii Mateiu Voileanu și Sergiu Medean din
cler, ér dintre mirenî d-nii Dr. Ios. Blaga,
Dr. Ilie Cristea, Dr. Buzura și I. Moța.
S'au acordat concedii pentru întreaga se-
siune deputaților Valeriu Bologa, Virgil
Onișiu, Ioan Popea și Baptist Boiu, ér de-
putatului Tr. Mețianu pe 5 zile. Se pre-
sentă între alte exhibite un raport privitor
la locul unde are să se zidescă catedrala,
alt raport privitor la zidirea noului semi-
nar, la înființarea unui fond de asigurare
a zidirilor bisericesci etc. — În ședința a

două, de Luni, s'au acordat concedii pen-
tru întreaga sesiune deputaților M. Cirlea
(Abrud), S. Pașca (Sălciva) și Dr. N. Maier
(Săliște), ér pentru 5 zile deputat. Dr. E.
Draia (Abrud).

Se dăce, că în cestiunea proiectului
de lege pentru întregirea venitelor preo-
țesci, Consistoriul a înaintat o represen-
tațiune camerei deputaților, și se crede, că
această cestiune se va discuta și în sinod.

Răsboiul ispano-american.

Așa dără nu s'a putut încungiura răs-
boiul între Spania, țera lui Cristofor Co-
lumb, și puternicile State-Unite ale noiei
lumi descoperită de el. Răsboiul, ce se în-
cinge pentru insula Cuba, acest scump
mărgăritar din corôna Spaniei, care ase-
menea a fost descoperită de Columb și
cucerită pentru Spania de Diego Ve-
lasquez.

Spania a primit lupta pentru a-și
apera integritatea sa, dăr s'a vëdut din
tôtă atitudinea ei, că numai constrinsă
prin purtarea provocătoare a Statelor-Unite
a primit-o. Ceea ce pretind dela ea Ame-
ricanii, ca să renunțe la insula sa cea mai
frumôsă și mai bogată, este o pretensiune
față cu care nu putea să cedeze. Acesta e
clar. Tot așa de adevărat este însă, că ra-
porturile de putere între statele beligerante
sunt mult diferite, Spania fiind mult mai
slabă, atât în ce privește teritoriul, cât și
în ce privește populațiunea, dăr mai vër-
tos este disproporțiune între mijlocele ma-
teriale ale lor.

Ast-fel regatul spaniol cu coloniile
sale cu tot se întinde numai pe 504,552
kilom. pătrați, pe când teritoriul Statelor-
Unite este 9,212,300 kilometri pătrați. Spania
are cu totul numai 17,974,323 locui-
tori, pre când Statele-Unite au 71,263,000
locuitori. Datoria de stat a Uniunii, fără
de aceea a statelor diferite este numai de
966,017,821 dolari și deficitul de 25 mi-
liône dolari. Datoria de stat a Spaniei însă
face 5,941,459,300 pesete și deficitul anual
25 milioane pesete (o pesetă face 80 bani
sêu miliori). Este mare deosebirea și pe te-
renul industriei și al comerului. Din tôte
aceste reese, că Spania este mult mai
slabă ca factor de putere, decât Statele-
Unite.

Dăr și situațiunea maritimă strategică
este în defavorul Spaniei. Posesiunile ei
sunt împrăștiate pe ambele emisfere. Po-
sesiunile ei din Africa de nord, Fernando-
Po, la costa vestică a Africeii, Filipinele
în Asia ostică, pe semiglobul ostic, apoi
Antillele vest-indice: Cuba, Portorico, Isla
de Pinos, Wicques și altele pe semi-globul
vestic. Așa-dără Spania, vrând să-și apere
posesiunile, trebuie să-și împartă puterile
sale terestre și maritime, pe când America
de Nord are un teritoriu uriaș, concentrat,
care merge din Ocean în Ocean.

Deôre-ce obiectul certei, insula Cuba,
zace în sinul dela Mexico, teatrul principal
al răsboiului se află în imediata apropiere
de continentul american. Ori cum s'ar în-
cinge dăr lupta, pe mare sêu pe uscat,
pentru posesiunea Cubei, întot-deuna pu-
terile militare și navale ale Americii se vor
afla în imediata apropiere de isvôrele lor
de sucurs pentru răsboiul, și admiralilor
unioniști nu le va fi greu să-și ducă în
porturile lor corăbiile, ce vor suferi hava-
rie sêu escadrelor lor bătute.

Spania nu este în această situațiune
favorabilă. Forțele militare și maritime
spaniole, ce vor fi mobilizate în lupta pen-
tru Cuba au o liniă de operațiune de 8000
kilometri de lungă, dela Cadix și Ferrol
până la Havannah, fôrte nesigură, influin-
țată de vreme și tempești și espusă tu-
turor atacurilor dușmane. Bine, că Spaniolii
în insula Cuba, ce are bogate isvôre, posed
un fel de razim în colțul de Mexico, de
unde răsboiul se pôte nutri cât-va timp.
Dăr nu trebuie să uităm, că în insula Cuba
domuesce rebeliunea. Ce valôre pôte să
aibă și cea mai tare fortărăță, în care s'a
incuibat deja inimizul?

Nu mai într'o privință Spania este în
avantagiu. Ea posedă o organizațiă perma-
nentă militară, o flotă de răsboiul probată,
pe când America nu dispune aproape de
loc de armată pe uscat. Uniunea are co-
răbii de răsboiul moderne, escelente, cei
mai harnici oficerî de marină și fôrte buni
mateloți, dăr n'are marinari cu experiență
în răsboiul. Marina americană are de pildă
mare lipsă de artileriști de marină bine
pregătiți. Acestă deosebire, în calitatea mij-
lôcelor de putere, se va simți pôte la în-
ceputul luptei în defavorul Statelor-Unite.
Cu cât mai mult va dura însă răsboiul, cu
atât mai mult va dispăre această deosebire,
și dat fiind, că populațiunea americană va
aduce tot felul de jertfe în bani și sânge,
inferioritatea tehnică militară a Uniunii
va dispăre, făcând loc unei hotărîte pre-
ponderanțe. Curênd se va dovedi, că Ame-
rica are cea mai lungă și cea mai tare
respirare. („N. Fr. Pr.“)

Spania și Cubanii.

Scirile cu privire la atitudinea insur-
genților se contrađic mult, după cum vin
din Madrid sêu din Washington. Ni-se pare
însă a fi mai mult ca sigur, ca decât și o
parte a insurgenților va face pace cu tru-
pele generalului Blanco, comandantul mi-
litar al Cubei, totuși pôte cea mai mare
parte va face cauză comună cu Americanii,
cum au făcut și până acuma în ascuns.

Au trecut 3 ani de când duréză re-
beliunea de față, și cu tôte că Spania a
trimis contra rebelilor cele mai bune
trupe ale sale, n'a putut să-i pună capăt
până acuma. Dăr în mai multe rënduri
s'au rëscolat locuitorii insulei în contra
stăpânirii despotice spaniole. Deja la 1812
a fost revoluția cea dintăi a Negrilor, că-
reia i-au cădut victimă 10.000 de Negri.
De atunci se datéză marea inimiză între
Creolii și Spaniolii. În multele rëscole, ce
au bătuit dela anul 1848 încôce în insula
Cuba, totdeauna au fost amestecați și Ameri-
carii, cari pe sub mână au ajutat pe rësvrătiți,
rămînd la frumoșă insulă. Cea din urmă
mare rëscolă, care a durat 10 ani, dela
1868—1878, a costat pe Spaniolii 70,000 de
ômeni și 70 milioane de dolari și a fost po-
toliță de căpitanul-general de atunci Mar-
tinez Campos, astădî mareșal, prin aceea,
că a promis, că li-se vor face Cubanilor
însemnate concesii. Parlamentul (Cortesi)
din Madrid însă a refuzat de a încuviința
aceste concesii și astfel Spaniolii nu s'a
putut împăca cu Cubanii până în ziua de
ađi. Acum vor decide sorții răsboiului, cari
anevoie vor fi favorabili pentru Spania.

Desbaterile din dieta

asupra proiectului de lege despre întregirea venitelor preoților necatolici.

Ședința dela 22 Aprilie.

(Urmare).

Nicolae Lakatos: Scopul proiectului este să lege preoților mâinile în timpul alegerilor, deore-ce Banffy își inchipuesce, că pe calea acesta îl vor costa mai puțin alegerile. Acest proiect este un bacșiș pentru cei ce au sprijinit reformele politice-bisericesc. El e un bulz de miere, de care însă este acățată unghița, dér acesta o vor sci preoții numai când va sosi timpul alegerilor. Când Tisza batjocuresce pe Zichy din cauză, că acesta apără autonomia protestantă, vorbitorului îi se revocă în memoria timpul, când bărbați catolici au grăbit să sară în apărarea bisericii protestante. Dcă guvernul va ataca autonomia catolică, vorbitorul încă va lupta alături cu „partida populară”. Nu primesce proiectul.

Carol Kalman („partida populară”): Se dice, că acest proiect e nou. Nu e nou. Intreg spiritul și fiă-care rënd din el e tot atât de vechi, ca și lupta violenței, minciunii și blăstămăției în contra adevăratei religiosități. Prin acest proiect éráși se pune o sarcină asupra ómenilor séraci, căci banii pentru întregirea salariilor se vor plăti din contribuțiile publice, pe când ar trebui să se plătescă din darea pentru burse. Termină strigând: Trăescă Ungaria creștină și péră tirania liberală în anul al 31-lea al vieții sale!

Emil Trauschenfels (sas): August Pulszky, care a fost secretar de stat în ministerul de culte, nu cunoște bisericele și împrejurările lor. În aceea, că Sașii se consideră pe sine ca confesiune deosebită Pulszky găsesce grandomania. Acesta însă nu este așa. Sașii nu se consideră ca confesiune deosebită, ci ca biserică deosebită. Să nu considere camera ca grandomania, că atunci, când poporul săsesce vede pericolul autonomia bisericii sale, nu primesc ajutor. Din cauza acesta n'a cerut ajutor nici din sutele de mii menite pentru școlile medii. Da, biserica săsescă este biserică deosebită, este biserică autonomă încă din 1557, când s'a organizat primă-óră, ér nu numai district bisericesc, cum afirmă Pulszky. Nu numai dezvoltarea istorică, ci și legea uniunii din 1848 a recunoscut autonomia bisericii săsesc. Bisericele evanghelice maghiare din Ardeal au fost dela început biserici integrante ale bisericii evanghelice aug. din Ardeal, dér s'au despărțit de ea. Nu limba maghiară a cauzat despărțirea, căci dóră și acum se află în sinul acelei biserici comune bisericesc maghiare, ci *agitațiunea*. Trebuie să primesc cu recunoștință lauda, ce Puszky a adus'o poporului săsesc, dicând, că e un

factor inteligent, cultural și care își ține cuvântul. Dér a adaus, că inteligența și conducătorii seduc' poporul. Acusațiunea acesta póte că se refere la noi, la deputații sași. Fiă-mi permis a mă provoca însă la aparițiunea din trecutul apropiat, când partida liberală în marea ei crisă a fost mântuită numai de deputații sași prin aceea, că s'au ținut de cuvânt. Adevérat, că eu n'am făcut parte dintre ei, deore-ce numai în timpul din urmă am fost împărțășit éráși de onórea, de-a fi membru al acestei camere. Dér pentru aceea totu-și mie, — ca unuia care cu decenii înainte am stat la picioarele lui Francisc Deak și am luat parte la marea opere, ce le-a sciut face atunci această legislațiune — imi veți permite observarea, ca să privim această partidă („liberală”) într'o anumită măsură ca urmașă a partidei lui Deak. Provocându-mé la asta, cred că ar fi de prisos să mai răspund celor ce au imputat soțului mer deputat Meltzl, că: étă cu trei luni înainte éráși încă membri ai partidei („liberale”), ér astăzi o atacați atât de aspru...

Ludovic Olay: Indată ce-ți căpéta ceva, veți fi aceiași, cari ați mai fost! (Ilaritate). Președintele sună clopoțelul și admoniează pe Olay să nu întrerumpă).

Emil Trauschenfels: La mine nu se prea véd semnele acelor multe căpétări! (Ilaritate). Pulszky se nu amenințe pe deputații sași cu aceea, că vor perde majoritatea politică dcă guvernul le va denega sprijinul său. Alegerile trecute dovedesc, că Sașii știu să fiă solidari. — Nu primesc proiectul și se alătură la proiectul de rezoluțiune al lui Meltzl.

Ședința dela 23 Aprilie.

Francisc Buzath: Arată, că Coloman Tisza a pronunțat o sentință de rea credință asupra vorbirii contelui Zichy. Va sosi un timp, când înși-și protestanții vor pretinde cu mai multă înverșunare revisuirea legilor politice-bisericesc. Face apoi imputări ministrului de culte, că n'a arătat încă cum s'au stabilit venitele parohielor. Óre între venitele bisericii jidovesc pusu-s'a și venitul așa numit „gabella”? Biserica jidovescă are marí venite din tăierea vitelor (coșer). Față cu vorbirea perciunatului Mezei Moritz, vorbitorul dovedesc, că Jidanii nu sunt organizați bisericesc și că rabinerii jidani „făcători de minuni” urmază o politică internațională. Rabinerul din Muncaciu, aflându-se pe patul de mórte, a conjurat pe epitropii bisericesc, ca să primescă pe fiul său ca urmaș al lui. El a murit și i-a urmat fiul său, care nici nu scie unguresce. Ministrul de culte a protestat contra acesta, dér de *geaba*. Guvernul e puternic față cu toți, numai față cu *Jidani* nu. Se alătură la proiectul de rezoluțiune al lui Zichy.

Cu acesta s'a terminat desbaterea generală. Au mai urmat vorbirile de incheiere și apoi s'a trecut la desbaterea pe paragrafi.

SCIRILE ĐILEI.

-- 14 (26) Aprilie.

Societatea Dómnelor române din Bucovina își va ține adunarea generală Dumineca viitoare. După cum arată raportul anual, această societate, înființată abia de șapte ani, desvóltă pe terenul culturai naționale o activitate în adevér esemplară. În Cernăuți ea susține un *Internat*, în care se cresc actualmente *gratuit 33 de copile române*; cu începutul anului scolar curent Societatea a deschis în Cernăuți și un *Pensionat*, în care se află 18 copile (cu plată). Apoi a susținut un *Curs gratuit de limba română*, care e cercetat de 115 fetețe. A mai deschis cu începutul anului scolar curent și un *Curs pentru cusut* și speră a puté deschide încurând și un curs pentru croit. Mult a lucrat însă Comitetul societății pentru sporierea cercetării școlilor prin sprijinirea copiilor lipsiți de mijloce, cari cercetază școlile din Cernăuți și suburbii. Numai pentru acest scop comitetul a spesat 1168 fl. pentru haine, 441 fl. pentru cărți și rechizite scolare, ér alte ajutóre în bani 288 fl. Cu același zel lucrăză societatea și pentru educațiunea copilelor române dela sate prin cele 27 filiale ale sale, controlând învățământul, ajutórând pe copilele lipsite și răspândind cărți și manuale românesc potrivite. Aceste constatări fac onóre Dómnelor române din Bucovina și mai ales celor din fruntea societății, a cărei presidentă e d-na *Elena de Popovici nasc. contesă Logothetti*.

† **Ștefan Dragomir**, învățator în Săcele, care abia cu un an înainte a fost pensionat, după lungi și grele suferințe a réposat Sâmbătă, în 11 (23) Aprilie c. El a servit cu devotament și cu multă consciențiositate timp de 29 ani ca învățator în Săcele, ér 6 ani în alte comune, bucurându-se de stima și iubirea colegilor și cunoscuților săi. Inmorméntarea s'a făcut erí cu o pompă deosebită și, după cum ni-se comunică, neobicnuită la mulți alți învățatori. Un raport special în privința acesta ni-se promite pentru numărul din Dumineca viitoare.

Guvernul unguresc și stipendiile societății „Transilvania”. „Tribuna” primesce următorul „comunicat oficios”, ce dice, că i-se confirmă și din cercurile Asociațiunei: „Guvernul reg. ung. a aflat, că *Asociațiunea transilvană* împarte între învățăceii de măestrii mai multe stipendii, pe cari până acum i-le-a pus la dispozițiunea societății „Transilvania” din Bucuresci. Ministrul reg. ung. de comerciu a provocat *Asociațiunea*,

ca să respingă acest ajutor al „Transilvaniei” și să se adreseze lui și ei va da, în contul budgetului său, ajutorul din cestiune”.

Avansările din Maiú în armata comună.

Fóia oficială militară „Armee-Verordnungsblatt” publică avansările, ce se vor face cu 1 Maiú n. c. Intre cei avansați se află și următorii: La rangul de locot.-colonel în statul major-general din Viena Paul *Mohore*, căpitan cl. I la infanteriá: Nicolau *Băilla*, Iacob *Sebastian*, Paul *Iacubeș*, Iosif *Musteșiu* și Anton *Mazuran*. Căpitan cl. II: Iosif *Mesaros*, Mihail *Cioban*, Traian *Băcilă* și George *Domașnian*. Locotenent: Miron *Serb*, Spiridon *Bottu*, Constantin *Popovici*, Nestor *Chitician*, Anton *Necula*, Silvius *Pațița*, Victor *Rus*, Cornel *Frențiu*, Lud. *Urban* și Iul. *Vodac*. — Artileriá, căpitan cl. II: Victor *Paul*. Medic de stab cl. I: Dr. George *Filip*, comandantul spit. garn. din Lemberg. Medic de regiment cl. I: Dr. *Demetriu Dascal* și Dr. *Andreiú Bogdan* cl. II. La manutanță, căpitan cl. II *Ioan Cibulca* și Bucur *Boleta* sub-locotenent. — La *hoveđime*: Căpitan cl. I: *Theofil Vetezan* și August *Socol*; locotenent: *Ioan Vița*, Ștefan *Boca*, Gedeon *Horvat*, Iuliu *Iacobei* și Silvius *Bordan*.

Cununii. Dumineca trecută, 12 Aprilie v., s'a celebrat în biserica Crețulescu din Bucuresci cununia d-rei *Anna Arion*, fíca d-nei *Eugenia Arion*, care de mai mulți ani petrece în orașul nostru, cu d-l *Nicolae Costantinescu* din Bucuresci. — Căldurósele nóstre felicitări tinerei părechí și părinților!

Un tiner román universitar doresce a afla aplicațiã cu începutul lui Iunie n. c. ca ajutátor în cancelaria vre-unui notar român. Pentru informațiuní a se adresa la Administrațiã țiarului nostru.]

Dela curtea cu jurati din Clușiu.

Intregim astăzi raportul nostru privitor la procesul de pressă al lui „Bistritzer Zeitung”, despre al cărui rezultat cetitorii nóștri au fost informați la timpul său, arătând cuprinsul discursului procurorului și al apărătorului Dr. C. Lurtz.

Procurorul *Sami* a arătat mai întâi, că este primul proces de pressă, ce se face unei foi săsesc din Ardeal. Liniștea plăcută ce a domnit între Sași a fost întreruptă acum. Arată apoi însemnătatea poetului maghiar *Petőfi*, care, dice, a fost admirat și de Germani.

Națiunea maghiară de aceea i-a ridicat un monument în Sighișóra, fiind-că el a sângerat acolo pentru ideile sale. Mai departe vré să dovedescă cu date istorice, că espresiunea „Sachsenland” (țera Sașilor) nu e îndreptățită, ci numirea de „fundus regius”, că între Sași au locuit întot-déuna și Maghiari și Români, că *Maria Teresia* a

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

O istorisire din „Ragged Montains”

de Edgar Allan Poë.

În tómnă anului 1827, pe când mă aflam aprópe de „Villa Charlotte” în Virginia, făcui din întâmplare cunoscință cu Mr. August Bedloe. Acest tiner caracteristic în tóte privințele imi ațița nu numai interesul, dér într'un grad mare și curiositatea. Tóte calitățile lui, atât morale, cât și fizice, îl făceau ca să apară înaintea mea în tóată puterea cuvântului drept o enigmă. Despre familia sa nu putui afla nici-odată date satisfăcătóre. Chiar locul de unde venise rămase pentru mine necunoscut. Ba ce e mai mult, deși l'am numit tiner, avea ceva în persóna lui, ce mă incurca nespun în privința etății sale. După înfățișare era tiner și chiar îi producea plăcere vorbind de tinerețea sa. Cu tóte acestea esistau momente, în cari fără nici o șovăire l'ași fi considerat drept un moșneag de o sută de ani.

N'avea nimic mai interesant decât

însă-și persóna sa. Era de statură înaltă, uscățiv și pe lângă acestea își ținea trupul încovoiat. Membrule sale erau fórte lungi și consumate, fruntea lată și jóasă, vecinic palid și galben ca făclia de cêrá. Gura lui cea mare era încungiurată de trăsături fórte mobile; dinții îi erau sănătoși, dér erau atât de neregulați și crescuți atât de departe unul de altul, precum nu mai védusem dinții în gură omenescă. După acestea puteai ușor presupune, că surisul lui produce impresie neplăcută; totuși lucrul nu stétea așa, căci vecinic el rămânea fără espresia. Era surisul obosit al unei melancolii adénci, care totdeuna rămânea adénc săpată în suflet. Ochiul lui de-o mărime neobicnuită și de-o rotundime băttóre la ochi séménau cu ochii unei pisici. Și, ca și la această specie de animale, pupila ochilor devenia mică de câte-órí o lumină puternică cerca să pëtrundă în ochi și se măreau, de câte-órí lumina multă lipsea. În momente de agitațiã ochii lui sclipeau de necredut; păreau a răspândi lumină nu ca un corp, care primesc lumina, ci ca un corp, care însu-și posedă putere luminătóre, întocmai ca sórele său ca o lumină aprinsă. Și totuși în stare normală aveau

un aspect împăienjenit și turbure; sticloși și timpți, încât imediat își reaminteau ochii unui cadavru de mult înmorméntat.

Particularitățile acestea, pe cari și-le cunoscea, păreau a-i umplé sufletul de întristare, așa că Mr. Bedloe, vecinic dând esplicări seu cercând să se scuze, făcea alusii la ele. Când pentru prima-dată făcui lucrul acesta în prezența mea simții un disgust dureros; nu mult după aceea mă dedasem într'atâta, încât tóată neplăcerea mi-a dispărut. Afară de aceea părea a alusiona totdeuna fără să spuie faptul pe față: că n'a fost întotdeuna ca astăzi și că din frumos și ferchez, ce era odinórá, în urma stării nervóse, ce dureză de ani, a fost adus într'o astfel de stare de compătimit.

Mulți ani de-a rëndul fú însoțit de un medic cu numele *Templeton*, — un bértrán, póte și de 70 de ani, pe care prima-dată l'a întâlnit în *Saratoga* — și îngrijirea acestuia pe timpul șederii lui acolo séu a avut, séu numai credea, c'a avut rezultate fórte frumoșe. În sfirșit *Bedloe*, de altfel bogat, încheiá un contract cu medicul, în urma cărui *Templeton* s'a învoit ca pe lângă o frumoșă recompensă,

să-și consacre tóată esperiența medicală esclusiv serviciului și îngrijirii bolnavului.

În tinerețea sa doctorul *Templeton* a trăit mai mult ca călétor și în Paris fú unul dintre cei mai infocați aderenți ai învățăturilor lui *Mesmer*.¹⁾ Numai cu ajutorul magnetismului îi succese să liniștescă durerile pacientului său. Natural, că *Bedloe* se umplú de încredere față de acele idei, cărora avea să le multámescă alinarea suferințelor sale. Doctorul, ca toți entusiasti, își da tóte silințele să facă din bolnavul său un proselit devotat ideilor sale. Și în adevér ajunse atât de departe, încât putú să-și câștige o mulțime de esperiențe cu ajutorul neurastenicului. Desele repetiri a acelor esperiențe avură de urmare un rezultat, care astăzi²⁾ a devenit atât de obicnuit, încât nici nu mai desvóltă vre-o curiositate. În timpul acela însă, despre care este aici vorba, în America era aprópe cu totul necunoscut. Vréu să dic, că între doctorul *Templeton* și *Bedloe* s'a desvóltat o legătură psihică pronunțată, séu mai bine

¹⁾ Mesmer, inventatorul teoriei magnetismului animal.

²⁾ În timpul, când Poë își scrie novela.

dojenit chiar pe Sași din cauză, că se folosesc de numele „Sachsenland“. Afirmările articolului învinovat n'au deci temei.

Parte dintre Sași s'au purtat totdeauna cu neîncredere față cu Nemaghiarii; ei au umblat totdeauna pe furie și câștigă vechile privilegii și astăzi când împăratul german a dat cel mai frumos atestat Maghiarilor, „Bistritzer Z.“ așită la ură contra lor. Nu cunosc articolul din „Hazánk“, d'ér nu crede, că a vătămat pe Sasce. Această se contradice și cu caracterul cavaleresc al națiunii maghiare.

A aflat, că articolul l'a scris o domnișoră, care s'a depărtat. Nu va face acuzațiune în contra ei, care atitudine i-o garantează galanteria. O maghiarisare forțată nu există, é marea majoritate a Sașilor lucră mână în mână cu Maghiarii pentru consolidarea statului maghiar. Decă însă se abstrage dela acușarea autărei, nu pot rămâne nepedepsiți aceia, cari au luat răspunderea și s'au identificat cu autărea.

Urmă apoi discursul apărătorului Dr. Carol Lurtz, care înainte de tôte arată, că nu pôte vorbi atât de fluent ungueresce ca în limba sa maternă. Regretă, că jurații sunt Maghiari și deci nu vor puté judeca atât de obiectiv, cum ar judeca... (președintele intrerupe pe apărător, d'icând, că aici nu sunt Sași și Maghiari, ci numai cetățeni maghiari). Mai departe regretă vorbitorul, că pertractarea se ține în Clușiu, unde două foi maghiare au agitat înainte cu câte-va zile contra Sașilor. Afirmă apoi că articolul din „Bistritzer Ztg.“ a fost îndreptat numai în contra lui „Hazánk“. Cettesce apoi acest articol, în care se află și pasagiul, unde se vorbește despre emanciparea fetelor sășesci etc. și esclamă: Nu este o vătămare pentru patriotismul Sașilor ceea ce se scrie acolo? Vorbitorul e cu tot respectul față cu cavalerismul maghiar, d'ér articolul fôiei „Hazánk“ atacă onôrea femeilor sășesci. Decă ar merita cine-va pedepsă, ar trebui să pedepsescă această fôie. Se vorbește de aștirea urei, d'ér acesta cu nimic nu este dovedit. D-l procuror a d'is, că nu se maghiarizează cu forța. Aici amintesc sila ce se face funcționarilor, ca să se maghiarizeze numele etc.

Arată că nu se execută legea de naționalitate, că Sașii, Românii, Sârbii etc. nu se pot folosi de limba lor înainte judecătorei. Cum ar putea să câștige d'ér aceste naționalități simpatia pentru Maghiari, mai ales, când însuși br. Banffy se laudă în dietă, că este un șovinist. Vorbesce apoi éráși de maghiarisarea numelor (Președintele îl intrerupe și-l opresce.) Vrea să arate, că fôia sășescă n'a atacat pe poetul Petöfi. Decă d-l procuror se plânge de stilul dur (durva stilus) poftescă și cetescă, cum scriu foile maghiare. Tonul iritat îl învătăm, d'ice, dela Maghiari. Sașii, d'ice Dr. Lurtz, nu vor privilegiu, ei din contră nu

vor, decât egalitatea de drept. De ni se va da această, va fi deodată liniște. Transilvania e parcursă de trei riuri, Mureșul, Someșul și Oltul, tôte trei fac țera fructiferă; tôte curg în mare. Precum fiă-care din aceste riuri aduce țerii binecuvântare, așa și fiă-care dintre cele trei naționalități ale ei e chemată a conlucra la binele țerii. Sașii sunt cei slabi, Maghiarii sunt cei tari. Decă Sasul nu este atacat, el este liniștit. Ca brașoven, ce e, cunosc și pe Român; și crede, că și acesta ar rămâne liniștit, decă l'ar lăsa în pace. (Reprobări din partea publicului maghiar.) Decă vor fi achitați acușării, această procedere dreptă va deștepta încredere la Sași. Finesce făcând aluzie la casa regelui Matia și d'icând, că casa iubirei de dreptate ar trebui zidită în Ungaria pentru tóți locuitorii ei atunci se va puté d'ice, că „Ungaria n'a fost, ci va fi“.

După o replică a procurorului, care repetă din nou, că statul nu maghiarizează și că aici naționalitățile o au mai bine ca ori și unde se termină pertractarea și jurații se retrag ca să dea verdictul. Acesta, precum și sentința tribunalului le am împărțit deja.

Serată literară în Blășiu.

Blășiu, 25 Aprilie n. 1898.

On. D-le Redactor! Ieri în 24 Aprilie n. Casina Română din Blășiu a ținut în spațioasa sală de gimnastică a 2-a serată literară a sa, în prezența unui ales public, în care s'au vădut persoane din cele mai frunțose și florile cele mai drăgălașe ale inteligenței române din Blășiu. Timpul urit și ploios nu împiedecă mulțimea să alerge cu obolul său în folosul Reuniunii Femeilor și al Casinei Române, și să se desfășeze în programul seratei, destul de bogat și frumos. Serata această, ca tôte seratele din acest ciclu ale Reuniunii și cea dintâi a Casinei, încă a avut un succes frumos atât material, cât și moral.

Programul s'a început cu „Hexentanz“ de Paganini și s'a sfârșit cu „Rapsodie Română“ de Sequens, executate la pian cu mult gust și cu multă pricepere de artă musicală de către d-șora Elena Muntean. Tot d-sa a acompaniat la pian „Sărutatul“ de Cavadio, cântat cu o rară și fermecătoare voce de către d-șora Netți Vancea, ambele fiind viu aplaudate.

„Nu mă uita“ din ghirlanda programului a fost o „Povestă tristă“. Nu știu ce ne-a frapat și pus în uimire mai mult: „Povestea“ d-lui Emiliu Sabo, séu declamarea d-rei Silvia Moldovan; emoțiunea însă, ce s'a putut ceti pe fețele tuturor, imi spune, că și una și alta. Noi tóți cunoșcem frumôsă și gingașă liră a d-lui Sabo; poeziile sale ușore și rotunde sunt destul de bine cunoscute din tôte diarele și revistele noastre românesce de dincôce de Carpați,

d'is un raport magnetic foarte puternic. N'aș puté susține cu tôte acestea, că raportul s'fi avut d'ora și o altă putere, decât puterea de-a adormi, care cu tôte acestea ajunge la un grad foarte înalt. Prima încercare de a sugestia somnul magnetic nu-i puté succede mesmeristului în nici un chip. Abia după o trudă neîncetată la a cincea séu a șesa încercare primi unele rezultate foarte parțiale. Invingerea definitivă îi succese numai a două spre-decea ôra. Când prima dată făcui cunoscința acestor doi domni, voința pacientului se supunea fără nici o trudă aceleia a medicului, așa încât ajungea ca magnetisatorul să voiască și somnul să intervie momentan chiar când pacientul nu avea cunoscința de prezența lui.

Astăzi numai, în anul 1845, când asemenea minuni sunt la ordinea zilei, cutez să presint ca un fapt serios această imposibilitate aparentă.

Bedloe avea un sistem nervos simțitor la culme, ușor de aprins și entusiast. Mai posedă o imaginațiune și fantasie foarte puternică, agitată și mai mult prin respusa consumare a morfinei, cu care se obișnuise într'atâta, încât fără ea cu greu ar mai fi putut exista. Se obișnuise, ca dimineața,

indată după dejun, să ia o dosă puternică de morfină — séu mai bine, după ce lua o cafea neagră tare, căci înainte de prânz nu mânca nimic, apoi o pornea la preumbulare singur séu însoțit de un câne prinșirul s'elbatic și pustiu de coline, ce se estind spre vest și sud dela „villa Charlotta“ și sunt cunoscute sub misticul nume de „Ragged Mountains“.

Era spre sfârșitul lui Noemvre, o zi caldă, d'ér turbure și negurosă — în decursul acelei stațiuni dintre anutimpuri, care în America e numită vara indică. — Mr. Bedloe porni ca de obicei în spre munți. Ziua trecu, fără ca el să revie. Cătră opt ôre séra, cuprînși de o îngrijire seriosă, tocmai când ne pregăteam să-l căutăm, apărui pe neașteptate. Nu era în stare mai deplorabilă, decât în alte cazuri, ba chiar părea mai voiôs. Ceea ce ne istorisi despre escursiunea sa și despre diferitele întâmplări, în urma cărora fusese împedecat de a se reîntorțe, era în adevăr foarte straniu.

(Va urma.)

d'ér așa cred, că între multele sale producțiuni poetice până acum cea mai perfectă este „Povestea tristă“.

Éta povestea: Poetul iubesc o tînără fată; îi cere amorul, d'ér inima ei deja este dată altuia; el însă „s'a dus și-a uitat-o“. Ea acum desperată zace pe patul morții. Poetul vine la ea și îi cere de nou amorul, d'ér ea și acum iubesc pe cel ce a lăsat-o. „Scump poet și-am spus odată, că inima mea e dată altuia, pentru vecie eu mă simț de el legată“. Ea móre, é poetul „visător și plin de jale“ merge la mormântul iubitei sale și-și deplânge fericirea.

Simplă e povestea, d'ér e plină cu sentimente și aceste sentimente d-șora Silvia Moldovan le știu interpreta și preda cu atâta foc, și cu atâta iubire și durere, încât nu cred să fi rămas inimă simțitoare, pe care să n'o fi mișcat artistică predare. Inteligența din Blășiu a aplaudat-o pe d-sa în „Regina Ostrogoților“, a admirat-o în „Dama cu camelii“ ca pe cea mai bună declamatore din Blășiu; și d-sa în debutul de ieri a captivat de nou inteligența Blășiului, dând și de astă-dată necontestabile dovești despre adevăratul său talent declamatoric, în care cu atâta farmec și escelare împreună sentimentul cu arta, plăcând mult chiar și atunci, când cele două grupe își luară rolul lor. Viile aplause și multele felicitări din partea tuturor sunt cele mai puternice mărturii despre escelentul debut al d-sale.

Firul roșu însă a fost în serata de ieri la tot cazul nimerita și măiestra disertație despre „Generația literară dela 1848“ a d-lui Prof. Gavrilă Precup, ce atât de mult a plăcut tuturor celor prezenți; d-sa ceti disertația urmărit de cel mai viu interes.

„Tôtă Europa — d'ice d-sa — este în dulce iubileu: némurile serbeză aniversarea anului memorabil 1848. Acest an a reînviat popóarele, a rupt lanțurile iobăgiei și a deschis căi largi libertății, egalității și frăției: trei mari principii, la cari tind tôte popóarele civilizate. — Curentele acestui an s' străbătut inimele poporului român din orientul Europei, provocând epoca de renaștere națională. Poporul român, care până atunci era legat de glie, de-odată se vede stăpân pe moșia sa. Limba românescă își recăștigă drepturile sale naționale și totul dă semn de o nouă viață. — Această viață o datorim unei pleiade de bărbați desinteresați: bărbați providențiali, cari cu puterea inchipuirii au desvilit viitorul poporului român și au tras brazdele pentru contimpuranți, presimțind ce este în aer și mergând ca nisce ciasornice cu câte-va minute mai înainte. Acești bărbați formeză generația dela 1848; generația, care plină de entusiasm și iubire față de n'ém și patrie, a creat periôda cea mai strălucită în literatura română, periôda, care se estinde dela 1840—1860.

Generația această a deschis lupta pentru idei, luptă, pe care au dus-o cu multă abnegație. Tôtă viața și-au pus-o în serviciul n'émului românesc, pe care voiau cu ori-ce preț să-l deștepte și să-l aducă la poziția, ce i-o reclamă treoutul și aptitudinile sale etnice. Lor avem a mulțami consciința redeșteptării noastre: redeșteptare, care ne-a pus în contact cu apusul civilizată și a rupt vélul obscurantismului, ce vécuri de-a rândul ne ținură încătușat.

Din mijlocul acestei generațiuni străluciră câte-va talente originale. Astfel fură dincolo de Carpați: Costache Negruzzi, întemeiatorul prosei în Moldova; Bolintinean, care se făcui cunoscut prin baladele sale istorice; Grigorie Alexandrescu, poet, filosof și fabulist fecund; Nicolae Bălcescu, care celebră epoca lui Mihai Vitezul și, mai pe sus de tóți, Vasile Alexandri. — La noi s'au distins Andrei Mureșianu, preotul deșteptării noastre; Canonicul Timotei Cipariu, ad'nc scrutator al tainelor limbii românesce; Simion Bărnuțiu, vestitul orator dela 3/15 Mai; Treboniu Laurian, Papiu Ilarian și alții.

Disertantul s'a restrins însă la 3 figurî imposante, a căror personalitate și activitate literară și politică mai bine s'a ad'ncit în

inimile poporului român, adecă la Alexandri, Bolintinean și Bălcescu, cari „născuți și crescuți tóți trei pe același pământ, marțori ai stărilor, cari d'ainuiau în țerile române în primele decenii ale vécului al XIX-lea, de-o potrivă au contribuit prin lucrările lor literare și politice la deșteptarea simțului național și a patriei iubire“.

Cu multă dibăcie alesi din vastul câmp al poesiei lui Alexandri aceea ce mai mult ne-a plăcut la tóți: poesia patriotică, ideile regenerătoare de-o nouă națiune cu un nou ideal. La Bolintinean s'a oprit mai mult la baladele istorice ale acestuia și la Bălcescu a arătat focul, cu care acesta s'a luptat pentru marele ideal al nostru.

Pentru disertația scrisă cu multă erudițiune cei prezenți tóți grăbiră din tôte părțile să feliciteze pe disertant.

Publicul s'a depărtat prea deplin mulțumit cu tôte punctele programei.

I. R.

ULTIME SCIIR.

Londra, 25 Aprilie. Consulul britanic din Havana a primit știria, că Havana va fi bombardată. Cuba este blocată; Cablul ce o legă cu America a fost tăiat, rămâne numai cablul Jamaica.

Colonia, 25 Aprilie. Mareșalul Blanco, precum se anunță din Madrid „Gazetei de Colonia“, a telegrafat erî, că escadra americană a plecat spre America de Nord. Mai târziu au sosit alte 8 corăbii, cari au plecat în aceeași direcțiune. Disparițiunea escadrei americane de dinaintea Havannei se comenteză viu în Madrid.

Madrid, 25 Aprilie. Vaporul „Buenaventura“, care a fost prins de o corabiă de răboiă americană, aparține companiei engleso-spaniole din Liverpool. Ministrul președinte Sagasta declară confiscarea vaporului, ca un act de pirateriă, fiind-că s'a făcut înainte de declararea de răboiă. Se crede, că și Anglia va protesta în contra confiscării.

Madrid, 25 Aprilie. Erî séra a fost mare întrunire aici a tuturor admiralilor spanioți. Se păstrează tăcere mare despre ea. În Mexico și în Portugalia se fac demonstrațiuni de simpatia pentru Spania. Plecarea trupelor a dat privilegiu la forțe insufleteite manifestațiuni. La plecarea lor la gară era de față întreg parlamentul. Dame din cea mai bună societate sărutară pe soldații de rând.

Paris, 25 Aprilie. Fostul ambasador frances în Madrid Chaudordy sfătuesce pe Spanioți în diarul „Gaulois“ să evite răboiul din cauza relei lor stări financiare. După-ce Statele-Unite, cu tôte că Spania a conces Cubanilor armistițiul, tot nu s'au retras dela răboiă, Spania să predea Cuba în mâinile puterilor mari europene, să-și retragă cu cinste trupele și funcționarii săi din insulă și să aștepte liniștită un viitor mai puțin posomorit. Cuba ar deveni atunci independentă sub scutul Europei și curând se va vedé, decă Americanii doresc sincer independența ei.

Washington, 26 Aprilie. Congresul a declarat formal starea de răboiă față cu Spania.

Banul domnesce. Calea ușoră și sigură pentru a puté domni este participarea la II loteriă de classă reg. ung. priv. Colectorii principali: Ludvig Fehér & Comp. în Budapesta (Gizellaplatz Nr. 5). Vând losurî norocose. Firma această se bucură de un bun renume și se recomandă a-le trimite comănde cât se pôte mai curând, deorece losurile au căutare mare. Se atrage atențiunea asupra anunțului firmei Ludvig Fehér & Comp.

Cărți de cetit.

Dela **Tipografia A. Mureșianu** din Brașov se pot procura următoarele cărți. Pentru ușurarea cheltuelilor mai bine este a se procura de-odată cu reînnoirea abonamentelor la „Gazeta Transilvaniei“, ori a procura mai multe cărți de odată:

„Predici pentru Dumineci“ de **Justin Popișu**, învățatul scriitor bisericesc, marele orator și bunul Român de odinioară. E o carte de vre-o 500 pag. format mare, cuprinzând predici frumoase pentru toate Duminecele de peste an. Prețul 2 fl. 20 cr. (prin postă recomandat 2 fl. 35 cr.)

Cuvântări funebrele și iertăciunile pentru diferite cazuri de moarte, întocmite de **Ioan Popișu**, cunoscutul scriitor bisericesc, (aici Prepositul capitalului în Gherla. Conțin vre-o 400 pag. Prețul numai 1 fl. 50 cr. prin postă 1 fl. 60 cr.)

Poesii de Vasiliu Ranta Buticescu. E o bogată colecțiune de poezii, tipărite pe hârtie fină și formând un volum de lux. Prețul era la început 1 fl. 20 cr., acum numai 60 cr. (cu posta 70 cr.)

Din **treburile Silvaniei**, legende de **Victor Russu**. Conține 25 legende diferite. Prețul unui exemplar de 170 pag. era la început 1 fl., acum numai 30 cr. (cu posta 35 cr.)

Toaste pentru tot felul de persoane și ocazii, de **Tit. V. Gheaja**, spiritual la institutul de corecțiune din Gherla. Prețul 20 cr. (cu posta 22 cr.)

CONVOCARE.

Institutul de credit și economii „**Bihoreana**“ societate pe acții, conform §-lui 154. din legea comercială, își va ține **adunarea generală constituantă în 12 Maiu st. n. 1898** dimineața la 9 ore, în Oradea-mare în sala mică a hotelului „Arborele verde“ (Zöldfa szaloda) la care adunare generală constituantă sunt invitați toți acționarii, cari au semnat acții la Bihoreana.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt următoarele:

- 1) Raportul fondatorilor despre numărul acționarilor prezentați la adunarea generală constituantă.
- 2) Alegerea presidentului, notarului și alor 3 membri pentru verificarea procesului verbal.
- 3) Raportul fondatorilor despre subscrierile acțiilor și despre plățirea ratei, prime, în înțelesul §-lui 151 din legea comercială.
- 4) Propunerea fondatorilor în privința ridicării capitalului social dela 200,000 floreni în suma subscrisă în prospectele institutului.
- 5) Decisiune în privința constituirei institutului de credit și economii „Bihoreana“ societate pe acție
- 6) Decisiune în privința absolvirii fondatorilor de sub responsabilitate.
- 7) Staverirea statutelor.
- 8) Raportul fondatorilor despre denumirea primei direcțiunii pe baza dreptului susținut în punctul al 6-lea din prospect. (Legea comercială § 183.)
- 9) Alegerea membrilor din comitetul de reviziune conform statutelor.

Dat în Oradea-mare la 10 Aprilie 1898.

In numele fondatorilor:

I. Roman, president.
Dr. Coriolan Pop, notariu

NB. Acționarii subscriși în prospectele institutului pot fi reprezentați la adunarea generală constituantă și prin plenipotențați, pe lângă prezentarea convocatorului și depunerea adevărții despre plățirea alor 10% din capitalul social.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu**.
Redactor responsabil: **Gregoriu Malor**.

Cursul la bursa din Viena.

Din 25 Aprilie 1898.

Renta ung. de aur 4%	120.—
Renta de corone ung. 4%	99.10
Imp. câil. fer. ung. în aur 4 1/2%	119.—
Imp. câil. fer. ung. în argint 4 1/2%	100.10
Oblig. câil. fer. ung. de ost. I. emis.	121.30
Bonuri rurale ungare 4%	96.90
Bonuri rurale croate-slavoane	97.75
Imp. ang. cu premii	169.50
Lezari pentru reg. Tisei și Segedin.	139.25
Renta de argint austr.	101.95
Renta de hârtie austr.	101.90
Renta de aur austr.	121.15
Lezari dia 1860	142.75
Acții de-ale Băncii austro-ungară.	915.20
Acții de-ale Băncii ung. de credit.	370.—
Acții de-ale Băncii austr. de credit.	349.75
Napoleonori	9.56
Măroi imperiale germane	58.84 1/2
London vista	120.90
Paris vista	47.72 1/2
Rente de corone austr. 4%	101.45
Note italiene.	44.32 1/2

Cursul pieței Brasov

Din 26 Aprilie 1898.

Banota rom. Cump.	9.53	Vënd.	9.55
Argint român. Cump.	9.48	Vënd.	9.51
Napoleonori. Cump.	9.54	Vënd.	9.57
Galbeni Cump.	5.65	Vënd.	5.70
Ruble Rusești Cump.	127. 1/2	Vënd.	128
Măroi germane Cump.	58.92	Vënd.	—
Lira turcescă Cump.	10.70	Vënd.	—
S. ris. fons. Albina 5%	101.—	Vënd.	102.—

Numai pentru particulari se trimit postavuri.

Un Coupon de 3.10 metri lung, suficient pentru o garnitură de haine bărbătesci costă numai

- fl. 3.10 stofă bună
- fl. 4.80 „ „
- fl. 7.50 „ „ fină
- fl. 8.70 „ „ mai fină
- fl. 10.50 „ „ foarte fină
- fl. 12.40 „ „ engleză
- fl. 13.95 „ „ Kamgarn

Un eupon haine negri de salon fl. 10.—
Stofe pentru pardisauri de fl. 3.25 m. în sus:
Loden colorii frumoase 1 Capon fl. 6.— 1 Cupon fl. 9.95: Peruvieni, Doskings, Stofe pentru haine de ampoliați de stat, căi ferate. Stofe pentru talare de juzzi, Kamgarn fin, Cheviots, Stofe pentru uniforme de finanți, gendarmi etc. etc. trimite cu prețurile fabricii recunoscută ca solidă și reală.

Depozitul fabricii de postav **Kiesel-Amhof în Brunn**.
Mostre gratis și franco. — Liferare conform mostrei.

P. T. public se face atent, că cumpărând direct dela fabrică are mai mare avantaju ca dela alții. Firma Kiesel-Amhof în Brunn trimite stofe cu prețurile fabricii fără adaos séu rabatul cel-î socotesc croitorii. 65,15—24.

UN PAHAR

de limonadă răcoritoare cu 2 cr. se poate prepara din

Bonbonele de Limonadă

renumite ale lui Marsner, cu această marcă de contra vențieiși

firma: **Prima fabrică boemă de „Confeturii orientale și Chocolate“ în Königl. Weinbergen — Praga A. Marsner.**

Se capătă pretutindenea. Se trimete ori și unde franco cu rambursă de fl. 7.—. Un pachet 5 Klgr. cu 100 cutiôre de bombone.

Numere singuraticice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potă cumpăra în librăria Nicolae I. Ciurcu și la Eremias Nepoții.

1.000,000 Coróne. UN MILION

sunt de câștigat.

Conspectul celor 50,000 câștiguri din a doua loterie de clasă ungară.

Câștigul principal după §. 9 al planului de joc este

1.000,000 UN MILION Coróne.

Câștigurile sunt împărțite cum urmază:

Câștiguri	Coróne
1 à	600,000
1 „	400,000
1 „	200,000
2 „	100,000
1 „	30,000
1 „	80,000
1 „	70,000
2 „	60,000
1 „	40,000
5 „	30,000
1 „	25,000
7 „	20,000
3 „	15,000
31 „	10,000
67 „	5,000
3 „	3,000
432 „	2,000
763 „	1,000
1238 „	500
90 „	300
47350 „ 200, 170, 130, 100, 80, 40	

50,000 câștiguri, 1 prem. în sumă de 13.160,000 Cor. cari se trag în șese clase.

direct la Biroul central de loterie

FEHÉR LAJOS és TÁRSA

BUDAPEST, Gizella-tér Nr. 5.

Sumă enormă de un milion coróne în bani gata, este după §. 9 al planului de tragere cel mai mare câștig în Loteria a 2-a de clasă priv. r. ung., care oferă celor ce au losuri, șanse de câștig extra-ordinar de favorabile; conține numai

100,000 și 50,000 losuri originale și câștiguri.

Jumătate din toate losurile trebuie să câștige.

Tóte 50,000 câștiguri sunt notate, alături se trage sub controla guvernului în 6 despărțăminte, ce urmază curând ana după alta, după cari sumele se solvesc în bani gata norocoșilor câștigători

Vizdem losuri originale în următoarele prețuri:

Intregi losuri orig. pentru . . . 6.—
jumătate de los „ „ . . . 3.—
patra parte de los or. „ „ . . . 1.50
opta „ „ „ „ 0.75

Indată ce primim suma în mandat postal, trimitem losurile orig. comandate valabilă pentru prima tragere.

La cerere se trimit și cu rambursă.

La fie-care trimitere de losuri se acludă planul de tragere și după fie care tragere primesc clienți noștri îndată lista orig. de tragere.

Adese-ori se pune în risic mii în întreprinderi, a căror succes este dubiu. Riscați o sumă proporțional mică pentru cumpărarea unui los, prin care se poate câștiga capitale mari

Depozitul nostru de losuri e mic și curând se poate vinde, deci recomandăm a nu întârzie cu comanda și a le face în tot casul cel mult până în 11 Maiu a. c.

Lucrări de legătorie de cărți.

Wilhelm Haydecker
legător de cărți, și lucrător de galanterii,
Brașov, Strada Porții Nr. 22.

Recomandă Onorabilului public dela oraș și dela sate

Legătoria sa de cărți,

ce există de 14 ani cu cel mai bun renume și este mult mărită și din nou arangiată cu 9 mașini diferite.

Se efectuează toate lucrările ce cad în sfera legătoriei de cărți, dela cea mai simplă carte de școlă legată, până la cea mai fină legătură de lux în piele, catifea, mătase, pluș, pânză etc. executând cât se poate de bine și de exact.

Având lucrători de toate speciile escelent pregătiți, această legătorie de cărți poate se executa vite și foarte ieftin tot ce se poate cugeta mai bun în aceste lucrări.

Lucrări de galanterii, passepartout, cartonage etc. în toate execuțiunile posibile.

Despărțământ deosebit pentru legarea cărților comerciale, protocoalelor pentru autorități și oficiilor comunale, cu un personal anume instruit pentru acesta; cel mai durabil și cel mai practic mod de legat.

Tipăresce inscripțiuni pe pantlici de cununii și la stéguri etc.

WILHELM HAYDECKER,

legător de cărți,

Strada porții Nr. 22.

7-0

Strada porții Nr. 22.